

Drago ŠIMUNDŽA

Uz 10. obljetnicu časopisa *Vrhbosnensia**

Desetogodišnji rad časopisa *Vrhbosnensia* zaslužuje ozbiljnu pozornost. Nema dvojbe da će stručne analize pojedinih priloga osvijetliti njegovo stvarno značenje, koliko određene prednosti i vrijednosti, toliko i eventualne stagnacije ili i neke manjkavosti.

Mene ovom prigodom privlači osnovna orijentacija. Zbog toga ću svoj pristup usmjeriti više prema cjelini nego prema pojedinostima. Pred očima mi je temeljna linija i opći dojam. Moram priznati da je sama ideja ili, točnije, pojava časopisa na me pozitivno djelovala. Praćenje pojedinih brojeva i većega dijela priloga to mi je višestruko potvrdilo.

Časopis se pojavio u pravom trenutku s jasnom koncepcijom i očitim težnjom da u pluralnoj sredini vjera, etnosa i kultura, duhovno gradi i životno povezuje; u prvom redu teološki i religijski kroza zajedničko upoznavanje i međusobno poštovanje, ali jednako tako sociološki i psihološki, kroz otvorenost i suradnju u praktičnim pitanjima i konkretnim odnosima u novoj državi i pluralističkom društvu.

U tom je smislu *Vrhbosnenska* katolička teologija svom časopisu u naslovu i podnaslovu jasno naznačila mjesto i poslanje. S jedne mu je strane, u pluralnoj odrednici latinskoga izričaja *Vrhbosnensia*, dala svoj izvorni biljeg i predmetnu širinu, s druge, u podnaslovu, precizno uputila na glavni profil i bitna područja.

U toj je perspektivi glavni urednik prof. dr. Marko Josipović na samom početku izlaženja, u svom uvodniku, istaknuo da će *Vrhbosnensia*, uz opća "teološka i druga, teologiji bliska znanstvena ostvarenja i događanja u Crkvi i svijetu znanosti", glavnu brigu posvetiti "medureligijskom dijalogu i ekumenizmu".

Sudjelovao sam, sjećam se, na predstavljanju prvoga broja i s razlogom ocijenio da je *časopis* značajan i koristan pothvat *Vrhbosnenske* katoličke teologije te u tom svjetlu jasan putokaz teoloških promišljanja i medureligijskih upoznavanja.

---

* Izlaganje na Okruglom stolu o časopisu *Vrhbosnensia*, koji je održan 29. veljače 2008. na *Vrhbosnenskoj* katoličkoj teologiji. - *Napomena urednika*.

Danas, nakon punog desetljeća s radošću doživljam i ponavljam isto mišljenje, točnije, vlastitu spoznaju. Jer, unatoč složenosti izazovnih vremena i zahtjevnih početaka, pa u tom smislu i određenim propustima i nedostacima, objektivne analize urednikovih uvodnika i raznolike tematske građe, objavljenih studija i priloga, govore o uspješnom planiranju i radu. Koliko na teološkom istraživanju i međureligijskom upoznavanju, dijalogu i suradnji, toliko na različitim područjima životnih pitanja i aktualnih tema.

Pod tim je vidom ovaj časopis na našim područjima višestruko opravdan. Teološki je i religiozno informativan, s jasnim naglaskom na općim duhovnim i društvenim vrijednostima. Fizionomija mu je reljefna, koncepcija aktualna. Kad se tome doda urednička angažiranost i suradnička aktivnost, realizacija brojnih rasprava i projekata, tematskih kolokvija i priloga, onda mu se značenje i uloga još bolje uočavaju. S tog ću gledišta s jedne strane istaknuti stručnost i znanstvenost, s druge dijaloški duh i respektabilnu suradnju.

Vrhbosnensia su u tom smislu suvremena i znakovita revija ne samo u bosansko-hercegovačkoj sredini, odnosno u sredinama susjednih zemalja, nego i mnogo šire, na općoj međureligijskoj, multikulturnoj i multietničkoj suradnji i razini.

Mnogo je toga što se u svezi s tim može spomenuti. Međutim, zastajući na općem pristupu, posebno ću markirati središnju intenciju Izdavača i Uredništva, koja, kako ja shvaćam, ide za teološko-religijskim istraživanjem i objektivnim predstavljanjem sebe i drugoga, aktualne stvarnosti i realnih okolnosti; konkretno: koliko katoličke teologije, vjere, tradicije i kulture, toliko, u suradnji s kolegama iz pravoslavne, židovske i islamske zajednice, autentičnoga prezentiranja islamske, židovske i pravoslavne teologije, vjere, tradicije i kulture, u cilju stvarnoga upoznavanja i međusobnoga poštovanja te u tom smislu dostojanstvena života i praktične suradnje.

Možda nije potrebno naglašavati, no moram napomenuti ono što svi znamo: tolerancija i humano prihvaćanje drugoga onakvim kakav je on u svom vjerskom, duhovnom i kulturnom identitetu nije nijekanje svoje vlastitosti ili zanemarivanje svojih vrednota; odnosno, kršćanski ekumenizam i međureligijski dijalog, susreti i zajednička razmišljanja nisu sredstva pukoga irenizma ili postmodernoga relativizma, poricanja određenih razlika i vrednota, put prema pokretu New Age. Ne, to su putovi i sredstva boljega razumijevanja sebe i svoga susjeda, drugoga i drugačijega, u njegovu uvjerenju, vjeri i odgoju, zapravo u njegovu osnovnom identitetu, ovdje ćemo posebno naglasiti vjerski, da bismo, poštujući svoje vrijednosti i svetinje, osobnost i vjeru, u tom istom poštovanju znali bolje ra-

zumjeti i snošljivo prihvati svoga bližnjega u njegovoj osobnosti i vjeri, običajima i kulturi ili, šire, u njegovu duhovnom svijetu i životnom iskustvu.

Promatramo li stvari kroz prošlo desetljeće, razumljivo je da je katolička suradnja, jer je izdavač Vrhbosanska katolička teologija, najbrojnija. Na sreću ima šire aktivne suradnje i različitih suradnika iz sve četiri povijesne religije na području Bosne i Hercegovine. Uredništvo je, kako se vidi, o tomu vodilo i vodi računa. To je pohvalno. Dobro je i korisno kad ugledni suradnici različitih vjera i svjetonazora u istom časopisu autentično govore o vjerskim i životnim stajalištima svojih zajednica. U tom ću smislu poželjeti još više suradnje teologa i znanstvenika iz pravoslavne, židovske i islamske zajednice, dapače i iz sekularnih svjetonazora i društvenih struktura, poglavito kad se raspravlja o etičkim i drugim vjeri i teologiji bliskim pitanjima.

U svezi s tim spontano bih dodao da bi, možda, bilo dobro i korisno razmisliti o eventualnom uključivanju pokojeg profesora iz jedne ili druge nekatoličke zajednice u Uredničko vijeće, pa i nekog inozemnog znanstvenika sklona dijaloškim i ekumenskim temama i razmišljanjima.

U toj široj viziji stručnih i praktičnih pitanja, koja grade i otvaraju nove odnose i perspektive, uza spomenutu teološku i međureligijsku tematiku, spomenut ću da je dobro što časopis vodi računa i o aktualnim područjima koja su u manjoj ili većoj mjeri povezana s religijskim obzorjima i dijaloškim suodnosima. Riječ je, naravno, o zajedničkim moralnim, kulturološkim, odgojnim i socijalnim temama i stanovitim problemima u konkretnoj sredini. To je važna dimenzija duhovne i društvene stvarnosti, odnosno, interkulturalnih i međureligijskih odnosa i konkretnog suživota.

Svi smo i u društvu i u vjerskim zajednicama svjesni da međureligijski susreti, dijalozi i suradnja imaju svoje praktično značenje na religijskom i društvenom području. U tom ću svjetlu istaknuti višestruko ulogu kolokvija, koje Uredništvo organizira, i njihovih priloga koji govore o prošlosti i sadašnjosti religija i konfesija u Bosni i Hercegovini, kao i drugih aktualnih tema. Takve nas teme, poput *Vjerske zajednice i školski sustav*, *Religijske zajednice i sekularno društvo*, *Religijski doprinos razvijanju zajedničkih vrijednosti u građanskom društvu*, dijaloški otvaraju prema zajedničkoj izgradnji i suradnji.

Dodamo li tomu poznatu činjenicu da religiozna svijest i vjerski odgoj imaju snažan utjecaj na duhovnu izgradnju i cjelokupnu aktivnost ljudske osobe, pri čemu se ne smije zanemariti konkretna zbilja i društvena stvarnost, s pravom ćemo se založiti ne samo za tolerantne suodnose u pogledu slobode savjesti i vjerske prakse, već jednako tako za pravične

pristupe ljudskim vrijednostima i temeljnim polazištima normalnoga rada i suživota u modernom pluralističkom društvu, u kojemu, uz religiozne vjernike, u manjoj ili višoj mjeri, žive i djeluju i areligiozni sugrađani.

Glede budućnosti, sigurno je da se uvijek može bolje i više; ali, ocjenjujući što je sve časopis kroz ovih deset godina pokazao, držim da je veoma pozitivno i da na tim temeljima i konceptima treba nastaviti.

Ne bih posebno isticao poboljšanja, iako su, naravno, i ona moguća, koliko na tehničkom, toliko i na nekim drugim područjima. Spomenut ću da se, u skladu s današnjom žurbom, tehnikom i psihologijom, treba držati istine da se malo čita; to je poticaj da se izbjegavaju dugi radovi, pa i kad su i znanstvenoga, stručnoga, preglednoga ili informativnoga karaktera. Mnogo se vrijednih tema može jasno i ukratko reći.

S obzirom na sadržajne rubrike, uz tri uobičajena bloka, dobro bi došao još koji.

Što se tiče radnih polja i planova, razumljivo je da treba prevladavati tematika teološko-religiozne naravi; no, kako rekosmo, neće biti pogreška ako se ta tematika bude širila na praktična područja i životna pitanja, poglavito etička i duhovna, kulturna i socijalna.

U planskim programima, smatram da će i unaprijed biti potrebni povremeni tematski kolokviji, na kojima sudjeluju stručnjaci različitih religijskih i svjetonazorskih usmjerenja, dapače filozofskih, znanstvenih i društvenih.

Što više suradnika, bit će bolje. Potrebno je imati određenu vezu s brojnim kulturnim radnicima, profesorima i znanstvenicima. Velika je prednost ovakvoga časopisa kad mu se tematika i suradnja odvijaju na stručnoj i autentičnoj razini, na jasnoj prezentaciji temeljnih stajališta konkretne religije iz pera vlastitih teologa i suradnika.

Dobro je, zaključit ću ovaj osvrt, da religijske zajednice međusobno sve više surađuju. Jednako je tako dobro da se ne zatvaraju u svoja uska područja ili, još gore, u parcijalna obrazlaganja ili u opširne rasprave koje nikoga ne zanimaju. Vjera je usmjerena prema vječnosti, ali se ostvaruje u konkretnosti, u konkretnom čovjeku, vremenu, društvu i narodu. U tom svjetlu su, uz religiozne misli i poruke, odnosno uz teološka osvjetljenja, vrlo važna konkretna pitanja: etičnost i pravičnost, pravda i mir, snošljivost i suradnja. Religije su prve pozvane da u tom duhu planiraju i odgajaju. Dakako, u istini i pravdi, jer kako Krist lijepo reče: "Istina će vas osloboditi" (Iv 8,32).